

Of dat andere woord van hem dat het „wezenlijk dezelfde schepselen zijn, vóór en na den val, met dezelfde substantie, dezelfde vermogens, dezelfde krachten“ (blz. 136, 137).

Het is dan ook niet gevolg van de zonde, maar een werk van Gods Geest, dat, evenals er kruipend en loopend en vliegend en zwemmend gedierde in de zes scheppingsdagen tot aanzijn kwamen met grasscheutjes en vruchtbaar geboomte, zoo ook bij de schepping van den mensch, hoewel er in den staat der rechtheid slechts twee waren, Adam en Eva, daarin de openbaring was van hetgeen tot een zeer rijke verscheidenheid bij de vervulling en onderwerping van de aarde in de wereld der menschen tot aanzien en ontwikkeling zou zijn gekomen, ook wanneer er geen zonde was gekomen. Reeds in de schepping van Eva als hulpe tegenover Adam was er de verscheidenheid onder menschen, ook in taakstelling, het zichzelf en het anders zijn, zichtbaar feit geworden. Om met een woord van prof. Schilder te spreken, hetzij gesproken of geschreven, dat zich in onzen geest heeft vastgezet, ook al herinneren wij ons niet meer plaats en datum: „Wij leven bij de gratie der variatie“ en deze variatie is een gratie Gods, tevens voor ons obligatie, verplichting, brengend.

Dit alles klemte te meer, wanneer wij van den paradijstoeestand thans overspringen op hetgeen ons over den nieuwen hemel en de nieuwe aarde in Gods Woord is geopenbaard.

Wanneer de apostel Paulus in 1 Cor. 15 een vergelijking trekt tusschen hemelsche en aardse lichamen, schrijft hij in dit verband: „Maar God geeft hetzelfde een lichaam gelijk Hij wil, en aan een legelijk zaad zijn eigen lichaam“ (1 Cor. 15: 38). Hierop laat hij vervolgens in vers 41 volgen: „eene andere is de heerlijkheid der zon, eene andere is de heerlijkheid der maan, en eene andere is de heerlijkheid der sterren; want de eene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster“. Verscheidenheid.

Christus, die in een twistgesprek met de Sadduceërs, ons openbaart dat in de opstanding niet ten huwelijk wordt genomen en uitgegeven (Matth. 22: 30) hetgeen het wegvallen van bepaalde aardse verhoudingen inhoudt, zegt wanneer de zonen van Zebedeüs Hem op zijn vraag: „Wat wilt gij dat Ik u doe?“ van Hem begeren de plaats ter rechter- en ter linkerhand van hun Heer in Zijn heerlijkheid, niet dat daar alle plaatsen gelijk zijn, doch verkondigt, dat het gegeven zal worden, wien het bereid is (Marcus 11: 40). Ook daar dus de verscheidenheid, die ook is ongelijkheid in plaats en rangorde, ook voor de komende wereld, door Christus geprofeteerd.

Staan wij vervolgens het Boek der Openbaringen van Johannes op. Prof. Schilder verwijst in zijn „Wat is de hemel?“ naar hetgeen prof. Greijdanus schreef in zijn commentaar in betrekking tot het geschreven zijn van de twaalf namen der apostelen in de fundamenten van de muren der nieuwe stad Jeruzalem: „Dit zijn de onderste muurdeelen tusschen de twaalf poorten, die gedacht worden zich ook eenigszins te verheffen boven den grond, zoodat de namen er op zichtbaar waren“. Prof. Schilder voegt hier zelf aan toe: „Hiermede zijn ook de twaalf apostelen in een bijzondere positie van eere gebracht; slechts hun namen, niet die van anderen worden aldus voor de volle aandacht der gemeenschap geplaatst“ (b'z. 226).

Wij willen hierbij ook in gedachten brengen het woord van Christus: „In het huis mijns Vaders zijn vele woningen“. Prof. dr. K. Schilder schrijft dienaangaande in zijn meergenoemd werk „Wat is de hemel?“, „Hiermede bedoelt Hij, dat er in het eene gemeenschapshuis zeer veel „aparte vertrekken“ zijn. M.a.w. daar is in de eenheid groote verscheidenheid; en de eenheid ligt nu gewaarborgd hierin, dat de verscheidenheid nu eindelijk volkomen uitdrukking en aansluiting vindt. Wij zeggen niet: er is eenheid en toch is er verscheidenheid; dit ware onlogisch. De eenheid is juist hierin gelegen, dat alle bijzonderheid tot haar recht komt. Waar de verscheidenheid zich niet kan laten gelden, daar is de eenheid zoek, het leven geschonden“ (blz. 223).

Voorts lezen wij in Openbaringen 14 van de 144.000 op den berg Sion, die een nieuw gezang zongen, dat niemand leeren kon dan deze 144.000, die van de aarde gekocht waren. Prof. Greijdanus schrijft daarvan in zijn Korte Verklaring: „De hoogste eere was hun deel. Eenen gansch bijzonderen dienst van lof en eere mochten zij God en het Lam toebrengen. En hun gezang kon niemand buiten hen leeren. Dat vereischte die bepaalde ervaring, welke alleen zij doorgemaakt hadden, en dat vereischte zoodanige persoonlijkheid als zij bezaten“ (blz. 223, tweede druk, J. H. Kok, Kampen, 1938). Ook hier is sprake van een gansch bijzondere taak en gansch bijzondere kundigheden, die de andere gezaligden niet bezaten.

Dit alles wijst er dus overduidelijk op, dat er ten aanzien van de gezaligden in het rijk der heerlijkheid ook gesproken moet worden van rijke verscheidenheid, zoowel wat betreft persoon, talenten en gaven als opdrachten. Wij herinneren hier aan het woord van prof. Schilder (Wat is de hemel?, blz. 288): „Want — gelijk vóór den val — zoo ligt ook nu het „genieten“ niet in de „dingen“, maar in het goede werken met de deelen. Want „Gabe“ en „Aufgabe“ blijven één. Ook verscheidenheid in het volbrengen van den Wil Gods. Ook betreffende den hemel moeten wij het werk-materiaal niet „op zichzelf“ bezien, los

van de werk-opdracht (Wat is de hemel?, blz. 287). Want ook daar blijft de werk-opdracht: Tot de goede en getrouwe dienstknechten uit de gelijkenis der talenten gaat tot beiden 't woord van den heer uit: „Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, o ver veel zal ik u zetten: ga in, in de vreugde uws heeren“ (Matth. 25: 21b en 23b).

Ten slotte willen wij nog even aandacht geven aan hetgeen Gods Woord ons openbaart ten aanzien van de werkingen van Gods Geest in het herboren leven. Wij slaan dan op 1 Cor. 12, in welk hoofdstuk Gods heerlijkheid in de verscheidenheid ons voor den geest wordt geplaatst als verscheidenheid der gaven, verscheidenheid der bedieningen, verscheidenheid der werkingen (vers 4, 5, 6) waarvan het 11e vers in samenvatting ons zegt: „Doch deze dingen alle werkt een en dezelfde Geest, deelende aan een iegelijk in het bijzonder, gelijkerwijs Hij wil“. Zoo zien wij dus Gods Geest ook in het herboren menschenleven de verscheidenheid onder de menschen handhaven.

Hebben wij ons in het bovenstaande gekwetend van de taak, die wij meenden te moeten vervullen, van het aanwijzen van de verscheidenheid zoowel in gaven en talenten als in taakstelling en werk-opdracht, zoowel in het paradijs, het rijk der heerlijkheid als in het herboren leven hier nu op aarde, terwijl wij ons wel ontslagen mogen achten van de aanwijzing van het Schriftuurlijk karakter van de door God gewilde en ingestelde verscheidenheid ook in de wereld na den zondeval, daar moet en mag gezegd worden, dat boven al die perioden van het werk van den scheppenden en onderhoudenden God als in gulden letters geschreven staat dat woord uit 1 Cor. 12: 4—6:

Openbaring 5: 9, 10, 12, 13b.

't Boek te nemen zijt Gij waardig:
Gij hebt Gode hen gekocht
uit elk volk, dat op de aarde zich
in Uw heil verheugen mocht.
Gij hebt Gods Verbond gedacht,
toen Gij werdt voor hen geslacht.

Breek zijn zeven zegels open,
Wortel Davids, Leeuw en Lam.
Door hen met Uw bloed te koop
hebt G' uit naties, taal en stam
priesters onzen God vergaard,
koningen voor Hem op d' aarde.

Waardig is het Lam t' ontvangen,
rijkdom, wijsheid, sterkte en kracht.
Zegening en lofgezangen,
eeuwig zij de oppermacht
Hem, gezeten op den troon.
Eere Davids grooten Zoon.

Psalm 146.

ADRIAAN VAN BOVEN.

En daar is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest;

En daar is verscheidenheid der bedieningen, en het is dezelfde Heere;

En daar is verscheidenheid der werkingen, doch het is dezelfde God, die alles in allen werkt.

Dit alles achten wij nu ook van belang te zijn ten aanzien van de Scheppingsopdracht tot het oefenen van heerschappij over den eigendom Gods hier op aarde. Waar in al het werken van Gods Geest met en aan den mensch van den aanvang af tot in de eeuwigheid toe de verscheidenheid zoo heerlijk uitkomt, daar zou het feitelijk ontheiliging en schennis zijn, om met Vondel te spreken, door ten aanzien van de bediening van dit werk der heerschappij over het geschapene op aarde te veronderstellen, dat alles zich in strikte uniformiteit inplaats van in rijke pluriformiteit zou hebben voltrokken.

De door God geschapen mensch stond daar in het paradijs met zijn van God ontvangen opdracht tot heerschappij niet als „de kleine man met het confectiepakje (a)an“, het type waarvan in een liedje langs onze straten wordt gezongen, hij was ook zelf geen confectie-creatuur.

Hoewel wij ons bewust zijn van het gevaar, door prof. Schilder onderkend in zijn „Wat is de hemel?“ met deze woorden: „Wie dit zoo precies weet, die weet te veel“, ook al ging het daar over een andere zaak (blz. 303), wij zouden bestial te kort schieten in ons belijden, wanneer wij ten aanzien van den mensch en zijn werk-opdracht niet zouden besluiten tot de pluriformiteit inplaats van tot de uniformiteit.

Daarom eindigen wij ook dit onderdeel met deze nadere conclusie: De eigendom in den staat der rechtheid was privaat-eigendom, want Gods Geest riep tot de vervulling van de pluriforme opdracht, bestaande in het oefenen van heerschappij over het geschapene op aarde. Ook daarin verscheidenheid der gaven, verscheidenheid der werkingen, verscheidenheid der bedieningen, en het is dezelfde Geest.

P. GROEN.

Amerika en Indonesië

In dezelfde week waarin wij het artikel onder bovenstaanden titel plaatsten, inzake „voorlichting“ in Amerika betreffende Indonesië, verscheen in de dagbladers de mededeeling, dat bedoeld „zendingsbureau“ in feite niets anders is, dan een „oplichtingsbureau“. De leider van dit instituut is voor den oorlog wegens oplichting uit Ned. Indië gezet door onze Regeering, waar hij kort na de Japansche invasie terugkeerde en er aanvankelijk met de Jappen heulde. Op 't oogenblik woont deze man in Californië en voert daar zijn haatcampagne onder vroom-christelijke vlag.

Wij zijn blij met deze ontmaskering. Maar het doet verder niet veel af aan ons commentaar, de vorige week gegeven.

Dat deze man circulaire met zulke schandaligen inhoud kan verspreiden; dat hij insignes kan laten maken en verkoopen, dat hij zelfs een scheurkalender heeft laten vervaardigen, met op den tienden dag van elke maand een „biddag“ voor de door Nederland uitgehongerde Indonesiërs, is hem mogelijk, omdat de Amerikaansche pers daartoe den bodem vruchtbaar heeft gemaakt. Deze oplichter doet niet anders dan speculeeren op een mentaliteit die er in Amerika op het oogenblik aanwezig is.

En tegen deze mentaliteit moet ons voortdurend verzet gaan. Vooral de Hollandsche relaties in Amerika moeten door ons worden ingelicht en wij mogen niet ophouden met dit werk, eer de waarheid ook hier doorbreekt. De laster stroomt, doch de waarheid sijpelt, heeft eens iemand gezegd. Laat ons met deze waarheid rekening houden.

V. S.

Boekbespreking

Anke Servaes: Internaat.

Roman 5e dr. geb. f 5.90.

Uitgeverij en Drukkerij Hollandia, Baarn.

De boeken van Anke Servaes worden veel gelezen. Daaraan is de keuze van haar onderwerpen niet vreemd. Zij schrijft bijna uitsluitend over kinderen, die in een inrichting vertoeven, hetzij een ziekenhuis of een sociale instelling.

Internaat is weer zoo'n boek, daar het hier betreft een doorgangshuis. Eenigszins eigenaardig doet de vermelding „roman“ aan, want zoo zou men het stellig niet noemen, als het er niet opstond. Het is wel een doorlopend verhaal, geen schetsjes dus, maar het mist een verwickeling, probleemstelling en oplossing daarvan. Geen der figuren domineert. Eigenlijk komen we zelfs heel weinig van de meisjes te weten. Zij hebben allen een „verleden“, dat zij geheel of bijna geheel voor elkaar verborgen houden. Zij leven in het heden, in het huis, dat hen moet klaar maken voor een nieuw, beter leven in de maatschappij.

Allen reageeren anders op het streven van het huis, de een is gewillig, een ander weerbarstig, een derde apatisch. Slechts om haar houding in het huis te verklaren, wordt soms een tipje van de sluier opgeheven, die er hangt over het verleden van deze schuldige meisjes.

Slechts één weet alles: moeder Geertrui. Haar systeem, de sfeer die zij tracht te scheppen, haar bijna volmaakte levenswijze zijn het, die hier vooral beschreven worden. In vele boeken van Anke Servaes komt zoo'n ideale vrouwenfiguur voor en dit hangt saam met haar levensbeschouwing, die zuiver humanistisch is, al wordt er in dit boek aan godsdienst „gedaan“. De andere zusters, één kribbig omdat ze de meisjes niet aan kan, een ander heel zachtzinnig, echt godsdienstig, maar die de kracht mist de meisjes rijp te maken voor het leven, doen te sterker uitkomen de haast volkomen menselijkheid van moeder Geertrui.

En toch slaagt zij niet. Twee figuren moeten haar helpen: Yvonne, een meisje dat komt logeeren en zoo argeloos lief is, dat alle meisjes met haar gaan dweepen. Zij wordt het ideaal van het nieuwe, het naast zondeloze leven, want Yvonne behoeft niet eens te bidden en te danken omdat ze toch alles krijgt. Het andere meisje is de zieke Leni, die zoo gelaten lijdt, dat haar sterven doet zien, hoe goed het gaat en hoe vroom men den hemel mag verwachten als men zoo geduldig zijn lot draagt.

Als straks bijna tegelijk, Yvonne naar het leven teruggaat, en Leni sterft, zijn de meisjes diep onder den indruk. Twee loopen weg, alsof ze nu zelf het leven al aan kunnen. Maar moeder Geertrui roept de anderen saam, vertelt van haar eigen droeve leven en den wil tot geloof. Haar gesprek eindigt met de woorden, die de bedoeling van het boek weergeven: „Wie wil, behoudt haar geloof en daardoor haar zekerheid, dat er altijd een weg te vinden is. Wij gaan voort, kinderen, met e'kaar, het moet! En we blijven niet treuren, want dat is zeker de bedoeling niet van het leven“.

Het boek is goed geschreven, de karakters soms heel goed getekend, de „sfeer“ is weldadig, het geloof in den sterken mensch, die als hij wil, van zijn leven kan maken iets moois, een weldaad voor zijn medemenschen, is zoo aantrekkelijk. Maar christelijk is het niet, al wordt er veel gebeden tot „onze lieve Heer“. Van zondebesef, van schuld en verzoening, van Christus, die vol erbarmen sprak ook over „slechte“ vrouwen, wordt met geen woord gerept. Daardoor is dit sympathieke boek, toch leeg.

H. S.

Amice

Wat is de zelfdeneert te verstwoorden niet kon Ik het of tegen zijn getzake wij Dit bwezenlijk In onachtig gezien. Het s op de z hebben Maar — dan moe verleden kerkelijk king, al uitdruk Wij m ren tijd, lijk, na ingebeck En dit strijd oo zijn, die, nende ge vage, he Dat is toog van werkelijk ling. Een om sche Op dri In de wijsbegee niet, de De Ca allereerst mensch l is, en da tisch den De on niet wille Nu sel met het ; kent, Go grondslag Want het geloo Dat de Aristotek Om all zijn door Aquino z dat Arist heeft bew Christelij Thomisten Dr W. Plotinus uitgaat. I En Augu vond dit zijn hart Woords n Precies chers wij werpend zich alleen Zijn kruis der gemes Descart loochenen kosmos j hij zei, or En om niet en s Gingen zij van Genes Waren gomery M „From La aan. En wat, betreft, ti te verzoer Heeft d in zijn ko geerte var Wilde d het Woord Wat de verwijzen Gilson.